Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס: בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ׳ 29 וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג, אונד קאָסטעט

פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 21. צוועלפטער יאהרגאנג | פעסט, מיטטוואָך ו אדר ה׳ת׳ר׳ם׳. | Pest, den 18 Feber 1880.

די איטאליענישע טהראָן-רעדע.

געסטערן איזט ווידער דאס איטאליענישע פארלאמענט מיט איינער טהראָן-רעדע דעס איטאליענישען קאָניגס פעראָפפענטליכט וואָרדען. — אונד וואס זאגט דיעזע טהראָן-רעדע? — זיא זאגט דאסזעלבע, וואס דיא טהראָן-רעדען דער איבריגען רעגענטען זאגטען, דאס מאן נעמליך דיא ארמעען פערמעהרען אונד דאבייא דאָך נור דען פריעדען ערהאלטען וויללע. אונטער דעם דעק-מאנטעל דעס פריעדענס ווערדען דיא ארמעען פערמעהרט אונד פערשטערקט; אונטער דעם פריעדענס-געשרייא ווירד דער קריעגס-שטאנד ערהאלטען.

איינע שטעללע אין דיעזער איטאליענישען טהראָן-רעדע לויטעט נעמליך פאָלגענדערמאסען: „מיינע הערדען! איך מוס איהנען דיא בעססערע איינריכטונג אונד פערפאללשטענדיגונג אונזערער ארמעען אונד קריעגס-שיפפע אנעמפפעהלען. דאס איזט יעטצט עטוואס זעלבסטפערשטענדליכעס. זאָוויט אלס מאָגליך מיססען דיא מיליטער-אויסגאבען ערהאָהט ווערדען. אינדעססען דענקען וויר נור אין פריעדען. דיא גוטען אונד פריינדשאפטליכען בעציעהונגען, אין וועלכען וויר צו אללען איבריגען אייראָפּאיישען מעכטען שטעהען, בעשטערקען אונס אין דער איבערצייגונג, דאס דיא אונפארטייליכקייט אונד דיא אויפריכטיגקייט דער רעגיערונגען אייראָפּא׳ס דיא זיכערסטען מיטטעל זינד, אום דען פריעדען אונטער דען פאָלקערן צו ערהאלטען. דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס בילדעט דען לעבהאפטען וואונש אונד דאס האָהע אינטערעססע איטאליענס. דיא גענויע בעאבאכטונג אונד איינהאלטונג דעס בערלינער פערטראגעס איזט פיר איטאליען זעלבסטפערשטענדליך אונד לייכט אויספיהרבאר. איטאליען האט זיינע ערזעהנטע איינהייט ערלאנגט אונד דענקט דאהער אן קיינען קריעג מעהר.״

דיעזע לעטצטע שטעללע דער טהראָן-רעדע בעשטעהט אוס זעהר שאָנען פריעדענס-ווארטען; אבער וואס נוטצט עס, ווען גלייך אין ערסטער שטעללע פאָן דער פערמעהרונג אונד פערשטערקונג דער ארמעע געשפראָכען ווירד; צום צייכען איינעס אויפריכטיגען פריעדענס מיסטע מאן דען קריעגס-שטאנד ניכט ערהאָהען!

אינדעססען ענטנעהמען וויר פאָן אללען בייזהעריגען טהראָן-רעדען דאס בערוהיגענדע, דאס דיא מייסטען אייראָפּאיישען מעכטע דען בערלינער פערטראג אויפריכטיג אונד פינקטליך איינהאלטען וואָללען; נור פיר רוסלאנד איזט יענער בערלינער פערטראג, דער זיינע וויטשטען עראָבערונגען אין דער טירקייא פערהינדערט, איין דארן אים אויגע. עס איזט נור צו בעדויערן, דאס נאָך פיעלע פונקטע דעס בערלינער פערטראגעס ניכט צור אויספיהרונג געלאנגט זינד. זא איזט איינע פערבעססערונג אין דער פערוואלטונג דער טירקייא נאָך אימער ניכט איינגעטרעטען. גריעכענלאנד האט נאָך אימער ניכטס פאָן דער טירקייא ערהאלטען אונד אויך מאָנטענעגרא קאנן דאס שטיקכען פאָן דער טירקייא, וואס איהם דער בערלינער פערטראג צוגעשפראָכען, נאָך אימער ניכט בעקאָממען, וויייל עס דיא איינוואָהנער יענעס קליינען טירקישען געביעטעס ניכט צולאססען וואָללען. מאן וויל מיט מאָנטענעגרא איין טויש-געשעפט מאכען אונד איהם איין אנדערעס שטיק טירקישען געביעטעס געבען, אין וועלכעם מעהר סלאווישע אלס מאהאמעדאנישע איינוואָהנער זינד. — יעדענפאללס אבער איזט דיא איננערע אָרדנונג אין דער טירקייא נאָך לאנגע ניכט הערגעשטעללט, וואס אויך שאָן דיא ענגלישע טהראָן-רעדע מיט בעדויערן ערוועהנטע. גריעכענלאנד וויל נור נאָך מיט זיינען פאָדערונגען ביז צום פריהלינג ווארטען, אונד ווען איהם דיאזעלבען ביז דאמאלס ניכט ערפיללט ווערדען, זא ווירד עס ווידער דען קריעג געגען דיא טירקייא אונטערנעהמען. —

נייע שקאנדאל-אנגעלעגענהייטען.

הערר יאהאנן אשבוט, דער איינסט זעלבסט רעגיערונגס-בעאמטער געוועזען, שיינט עס זיך צור לעבענס-אויפגאבע געמאכט צו האבען, אללע שקאנדאלאָזען פאללע, ביא דענען איין מיניסטער אָדער איין האָכגעשטעללטער שטאאטס-בעאמטער מיט פערוויקעלט ערשיינט, אנ׳ס טאגעסליכט צו ציעהען. הערר אשבוט וואר עס בעקאנטליך אויך, דער דיא שקאנדאל-געשיכטען דעס געוועזענען שטאאטס-סעקרעטערס אם מיניסטעריום דעס אינגערן, העררן גראף זיטשי-פעראריס, אויפגעדעקט. אין פאָלגע דעססען דער הערר גראף זיין שטאאטס-סעקרעטער-אמט ווירקליך נידערלעגען מיסטע. נון וואר דער שוויעגערזאָהן דעס האָנוועד-מיניסטערס סענדרע, נעמליך הערר פ״ים, וויצע-געשפאן דעס קראשאָוער קאָמיטאטס, וואָ ער זיך בעטרעפפס דער פערוואלטונג דער קאָמיטאטס-געלדער ווירקליך זא מאנכעס צו שולדען קאָממען ליעס. הערר פ״ים פערליעס דענן אויך זיינע שטעללע היידורך, אום ניכט אין דען אנגלאגע-שטאנד פערזעטצט ווערדען צו קאָננען. דיעזען פאלל בעניטצטע נון הערר אשבוט, אום דער וועלט אללע איינצעלהייטען דעסזעלבען אויפס גענויעסטע מיטצוטהיילען. הערר אשבוט שרייבט נעמליך אים אונגארישען בלאטטע „מאגיאר-אָרסאג״ היריבער וויא פאָלגט:

„שאָן אין דער ערסטען העלפטע דיעזעס יאהרהונדערטס שטרעבטע דיא פאמיליע ס ע נ ד ר ע אים קראשאָוער קאָמיטאטע דיא העררשאפט אן. — הערר סענדרע, דער געגענווערטיגע האָנוועד-מיניסטער, וואר דאמאלס איין בעריהמטער אדוואָקאט אין לוגאָש. אים יאהרע 1860 בעווארב ער זיך אום דיא שטעללע דעס ערסטען וויצע-געשפאנס. דיעזע שטעללע ערהיעלט יעדאָך איין הערר, נאמענס פ י י ר, וועהרענד הערר סענדרע בלאָס צווייטער וויצע-געשפאן ווורדע. אונטער דיעזען ביידען מענערן הערשטע נון איינע העפטיגע פיינדשאפט, דיא אויך דאנן ניכט אויפהאָרטע, אלס פייר צום אָבער-געשפאן אין קראשאָ, סענדרע הינגעגען צום אָבער-געשפאן אין אראד ערנאננט ווורדע. שפעטער ווורדע סענדרע מיניסטעריאל-ראטה. ער טראט אין קראשאָ אלס קאנדידאט אויף, אום אין דען רייכסטאג היניינגעוועהלט צו ווערדען אונד — פיעל דורך. הערר סענדרע רעדעטע זיך נון איין, דאס דער אָבער-געשפאן פייר אן דיעזעם דורכפאללע שולד האטטע. ער ארבייטעטע דאהער געגען פייר מיט זאָלכער וואוטה, דאס דיעזער אים יאהרע 1871 אום זיינער שטעללע אלס אָבער-געשפאן ווירקליך פערלוסטיג ווורדע. פאָן דיעזעם אויגענבליקע אן שטייגערטע זיך דער איינפלוס סענדרעס אים קראשאָוער קאָמיטאטע. אלס סענדרע באלד דאראויף האָנוועד-מיניסטער ווורדע, דא ווארדע ער גלייכצייטיג דורך זיינען שטארקען איינפלוס צום „בעהערשער״ דעס קראשאָוער קאָמיטאטס.

„זייט יענער צייט האט אים גאנצען קאָמיטאט ניעמאנד איינע אנשטעללונג ערהאלטען, ווען הערר סענדרע היעצו ניכט זיינע איינווילליגונג געגעבען. —

נאכדעם יעדאָך אין דער פאמיליע סענדרע קיינע פערזאָן זיך פאָרפאנד, דער צום אָבער-געשפאן דעס קראשאָוער קאָמיטאטעס ערנאננט ווערדען קאָננטע — וואס מאכטע מאן דא? מאן ערנאננטע איינען גאנץ אונבעמיטטעלטען מענשען אוס איינעם פרעמדען קאָמיטאטע צום אָבער-געשפאן, דאמיט דערזעלבע קיינען איינפלוס איבען קאָננע. דיעזער ווורדע דאנן פאָרמליך בעהערשט פאָן יאהאנן פ״ים, דער שאָן דאמאלס פאָן שטראף-אנצייגען פערפאָלגט ווורדע. דיעזער מאנן ווורדע דאנן דער שוויעגערזאָהן דעס העררן סענדרע. עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס הערר פ״ים נונמעהר איין „געמאכטער מאנן״ וואר. ער ווורדע ערסט צום קאָמיטאטס-נאָטער אונד באלד דאראויף צום וויצע-געשפאן געוועהלט. הערר פ״ים וואר פאָן נון אב דער איינגענטליכע העררשער אים קאָמיטאטע.״

„וועהרענד דעס רוסיש-טירקישען קריעגעס ליעס בעקאנטליך רוסלאנד, אום דיא רוסישען ארמעען לייכטער טראנספּאָרטירען צו קאָננען, אויף טירקישעם געביעטע אין אללער איילע אייזענבאהנען אנלעגען. עס ווארדען אבער זאָלכע אייזענבאהנשיענען אויך איבער קראשאָ נאָך דעם טירקישען געביעטע געפיהרט. איין זאָלכער טראנספּאָרט ווורדע יעדאָך פאָן דער פאָליציא מיט בעשלאג בעלעגט. יעטצט קאם איין שפעדיטער אונד פערשפּראך העררן פ״ים 2500 גולדען, ווען ער דורך זיינען איינפלוס עס בעווירקט, דאס דיא מיט בעשלאג בעלעגטען רוסישען אייזענבאהנשיענען פאָרטגעפיהרט ווערדען דירפען. הערר פ״ים רייזטע זאגלייך נאָך פעסט, אום אלס שוויעגערזאָהן דעס האָנוועד-מיניסטערס ביים מיניסטער דעס אינגערן דיא אויפהעבונג דער פאָליצייליכען בעשלאג-נאהמע דער רוסישען אייזענבאהנשיענען צו בעווירקען. דיא בעשטעכונג פאָן 2500 גולדען קאָננטע אינדעס הערר פ״ים ניכט איינשטרייכען, דא איין בעשטיממטער טערמין פעסטגעזעטצט ווורדע, ביז צו וועלכעם דיא אויפהעבונג דיעזער בעשלאגנאהמע העטטע ערפאָלגען מיססען. דיעזער טערמין ליעף יעדאָך אב, בעפאָר הערר פ״ים זיינע זאכע דורכזעטצען קאָננטע. זא מיססטע דער ארמע היטרייזען, אָהנע אויך נור דיא רייזע-שפעזען ערהאלטען צו האבען. דיא סוממע, וועלכע הערר פ״ים פאָן דען „קאָמיטאטס-געלדערן״ פעראונטרייט האט, בעטראָגט 19588 גולדען 15 קר׳.״

„אויך ביים צוזאממענשטורצע דער לוגאָש-קאראנשעבעשער שפארקאססא האטטע הערר פ״ים דיא האנד אים שפיעלע. דער דירעקטאָר דיעזער פעראונטרייטע נעמליך 100000 גולדען, אונד דאס וואר מאָגליך, אָבגלייך הערר פ״ים דיא שטעללע דעס וויצע-דירעקטאָרס דיעזער שפאר-קאססא בעקליידעטע; דיא גאנצע שפארקאססע ווורדע אונטער דעם איינפלוססע דעס העררן פ״ים נור צו פאָליטישען צוועקען מיסברויכט. מאן האט נור זאָלכען לייטען געלד געבאָרגט, וועלכע דיא פלאנע דעס העררן פ״ים אונטערשטיטצטען, אָבגלייך דיעזע אם וועניגסטענס קרעדיט-פעהיג וואַרען. זא שטעללטע זיך ביים צוזאממענשטורצע דער שפארקאססא הערויס, דאס 30000 גולדען אן לייטע פערליעהען ווארדען, דיא ניכט איינען העללער צאהלען ווערדען! פאָן דיעזעם בעטראגע, דער גאנץ אונאיינבריננליך איזט, זינד 4000 גולדען וואַיזען-געלדער. פאָן פ״ים זעלבסט פאנד זיך איין וועכסעל אויף 18725 גולדען פאָר, דער ניכט איינגעלאָזט ווורדע. ביא דער אונטערזוכונג קאם אויך איין פאקט פאָר מיט דער איי-

איבער דען שטאנד דער פערהאנדלונג ציישיש עס-טערייכ-אונגארן אונד סערביען דיא איזענבאהנ-פראגע בעטרעפענד איינע לענגערע אינטערפעל-לאציאן גערישטעט. דער מיניסטער-פרעזידענט ער-יידערטע איין דיעזע אינטערפעللאציאן יא אלונט: עס זיינ אללע איסזיסטען אונגארישען מאגנאטען, דאס צווי-שען דער עסטערייכ-אונגארישען מאנארכיע אונד דעם פירסטענטהום סערביען אין איזענבאהנ- אונד האנדעלס-פרעגען. שאן אין נעכסטער צייט צו שטאנדע קאמטט ;- אללענפאללס מיט סערביען ענדליך איין יענג רעשפעקט בעקאממען דאנען. דיא שטימונג אין דען רעגיערונגס-אונגארן איז דאהער אין אלגעמיינען אין אלגעמיינען גאר לענגער ביא דיזער דאנערנדען פרעדארדנונג העטטע. עס אינבעדרונגס צו איינעם קריעגע געקאממען יעדע. דאס קלייגע סערביען האטטע גרייס קיינען גרונד. עס איז איינען קריעג מיט דעם מעכטיגען עסטערייכ-אונגארן גאקאממען צו לאסען!

* (דיא עסטערייכיש-אונגארישע רעגיערונג פירט דיא מעגיעלי-קייט אים יעדען געמעלדעט יעדר. האט אינזערע מאנ-ארכיע אים לייפ דער לעטצטען טאגע איינען זעהר יעכטיגען שריטט צו גונסטען יוגעזעמען געטראן. באראן דאמעדלע, אינזער מיניסטער דעם איסערן, יענדעטע זיך גמלר אן דיא רעגיערונג פאן דרישט-לאנד פראנקרייך אונד ענגלאנד מיט דעם אנטראגע, דיא שטאאטלכע זעלבסטשטענדיגקייט יוגעזעמען איך פאר דער דרכפירונג דער דערעגי-עמאנציפאציאן אנערקענגען צו יאללען. נאכדעם דיא רומע-נישע רעגיערונג פיר דיא זעלבסטשטעללונג דער יעדען דאר „אירען נישט יעללען" געצייגט האט דיא ערזעהנטען דריא גראם-מעכטיג שטימטען דיעזעם אנטראגע דעם באראן דאמעדלע ביא. יוגעזעהן יעדר אלזא באלד איין זעלבסטשטענדיגער שטאאט זיין, „עהרענד דיא אירען יעדען איין יוגעזעהן נאך לאנגע יאהרען דורכפעטען. בין דיא „שטאאטס-בור-גער" זיין יעדען!

* (שפאנישע רעגיערונג.) איבער דיא „דעבאטען-פרעפאלגונגען אין דער שטאדט פען (מאראקא) האבען יעדר פאר קריעגע בעריטטעט. נאכטיגעלד יעדר דעריבער נאך פאלגענדעם בע-ריכטעט: דיא מיריע (אראבער) גרייפען דיא יעדען אין דער נעהע דעם ראזעלבען נאכטעגס אן. דיא יעללען אראבער שליגען איין דיא יעדען אין. פרע-יאנדעטען דעזעלבען. דאס זיא נור מיט נאטה דעם טאדע ענטגינגען. עס האטען נעמלך אינ-צייטען אנדערע אראבער. יעלבע דיא יעדען אין אירע יאנגען צוריקפירטען. אבער דיעזע געלענגענהייט האצי בענוטצטען. אים דיא יעדשען יאנגען איסצפלונדערן. דיא אראבער דעפען דען יעדען צו: „יעטצט איזט עס אים מיט אייך. דענן דיא כריסטען האבען אך איינגעגעבען אונד האבען אייך דען שטיין גענטצאגען." דער שפאנישע גיעש קאנזול האטטע נעמלך דער מאראקקאנישען רעגיערונג דיא מיטטהיילונג געמאכט. דאס דיא שפאנישע רעגיערונג דען יעדען אין מאראקקא ביז-הער איהרען שטיין געיעהרט. דען זיא אבער דענ-זעלבען פאן נון אב ענטצעהט ;" דיעזע אמטליכע מיטטהיילונג ערמוטהיגטע דיא יעללדען אראבער גע-גען דיא גנעמעהר שטצלאזען יעדען איינען אייפ-שטאנד אנצשטיפטען. דער ראיזער פאן מאראקקא לעם דען אבער-ביריגערמיסטער דער שטארט פען אבזעטצען. אונד 20 מייען יעלבע אלס געיעלם-פרעדער ביא דיעזער יעדענפאללונג טהעטע יעדען. אין דען קערקער יעדען. דיא יעדען יאנגען אראבער זיינ יעגעם איבערפאללע גיכט. אירע יאהרענגען צו פערלאסען. בעפאר זיא יעדער פאן איהנען איינע איראפאטשען גראם-מאכט אין שטיין גענאממען יעדען.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

קארן 10,30—10,55 גולד.

נערסטע פיסטע 7,00 גולד. מאלץ-יוארע 9.— גולד.

קוקורוץ 7,55 גולד.

האפער 7,40—7,45 גולד.

רעפס 12,50 גולדען.

מעהל-פרייע (פער 100 קילאגראם אומסט יאק, פריי אן פעסטע): נו 0: 24 גולד. 50 קר', נו' 1: 23 גול. 70 קר', נו' 2: 23 גול. — קר', נו' 3: 22 גול. — קר', נו' 4: 21 גול. 20 קר', נו' 5: 20 גול. — קר', נו' 6: 18 גול. 50 קר', נו' 7: 18 גולד. 20 קר', נו' 8: 17 גול. 60 קר', נו' 8½: 16 גולד. 60 קר' פייגע לעטצע 4 גול. 80 קר', נאכטע לעטצע 4 גולד. 50 קר.

שפיריטוס: נייע מעשהארע אים קליינען 34½ גולד. ארטש-מעשהארע 36½ גולדען. פער 10000 לעטער פערצענט.

צוקער שקען. באנאנישע —.30 — 31 גולד. פערבישע 28,60—29 גולד.

ווייצען שקענטס (לעקוויאר) באנאטער 24 גולדען.

האנף: נעלטשעטער נעלבער 35½—36 גולד.

וואס: ראזענוויר 120 גולד. בעסערע יוארע 130—132 גולד.

קלעזאמען אינגרישע 60—65 גולד.

ראפס-קלעטע 48—60 גולד.

קנאפפערן 18½—20 גול.

ווייכשטרייען נוטש יוארע 61—62 גול.

רובאל דאסעלבע-אפסיטרעטע 30,50 גולד. פער 100 קילאגראם.

רעפס-קוכען —.5 גולד.

אונשלייט (חלב) 45—46 גולד.

שאפ-פלעל אין אייגער אייגע יוארדען (2000 שטיק פערשיעדענע נאטשטנגען פערקויפט. אונד צוואר: דייטשוואללינע 2.40 — 3.20 גולד. פער פאאר. באנאטער אונד באטשקערע 140 — 165 גולד. טירקישע אונד מאצע-דאנישע 90—105 גולד. פערבישע 125—135 גולד. (אללעס פער 100 שטיק.)

לאם-פעלל דייטשוואללינע צו 60—65 גולד. פערבישע 90—100 גולדען. טירקישע 85—90 גולד. (פער 102 שטיק.) —

חייע, ווייז נאטירען: פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע 108 — 112 גולד. אכסענהייטע טראקענע 115 — 118 גולד. רא-חייע 12½—13 גולד. פער פאאר.

לעדער-געשעפט. פעסט-הייטע 24—26-קילא 178—180 גולד. אינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 12—16 קילא 166—170 גולד. צווייטאל פערזעטצטע טערצען 16—19 קילא, 165—170 גולד. דריטאל פערזעטצטע טערצען 23—24 קילא 174—176 גולד.

קאלבלעדער, נעגענבעטע 8—10-קילא 240—370 גולדען. בריטע 9—10-קילא 365 — 375 גולדען פער 100 קילא.

שאפ-וואללע. אין דער פאריגען וואכע וואר דאס געשעפט שוואך. — פערקויפט יוארדען 25000 קילא. אונד צוואר: וואנד-וואללע 61 גולד. באטשקערע איינשוטען 63 גולד. מיטטעל טוך-וואללען 115 גולד. (אללעס פער 56 קילאגראם.)

יייענער פריזע.

שפיריטוס 36½ — 36½ גול. צו 10000 לשטר פערצענט. —

ריבאל 30,75 — 31 גולד. פער 100 קילא.

ווייצען, פערקויפט יוארדען 25000 מעטער-צענטנער, פריי: באנאטער-ווייצען 76—78-קילא 14,20—14,30 גולד. פער מעטצענטנער. —

מאיס, אונגארישע 67—71-קילאגראם —.11 — 11,50 גולד. פער מעטצענטנער.

האפער, אונגארישער 7,70 — 7,80 גולדען פער מעטצענטנער.

גערסטע סלאוואקישע 61—64-קילא 8,75 — 10,25 גולדען.

רעפס באנאטער 11,75—12,75 גולד. קאהל 12,25 — 12,75 גולדען.

קארן-מעהל, נו' 1: 18,25—19,25 גולד. נו' 2: 16,25—17,25 גולדען פער מעטצענטנער.

ווייצענ-מעהל נו' 0: 24,25 — —.25 גולד. נו' 1: 22,50 — —.24 גולד. נו' 2: 21,50—22,50 נו' 3: 19,50—20,50 גולדען. אללעס פער מעטצער צענטנער.

הילזענפרוכטע: לינזען 20—30 גולדען. ערבסען 12—18 גול. באנען 11,50 — 14 גולד. הייזען 7,25—7,50 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

לאטטע-ציעהונג פאם 14-טען פעבער 1880.

טעמעשוואר	87	28	64	26	40
ווייען	64	31	78	69	53
גראץ	1	48	9	82	29

פערא נטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בר"ר ריין.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכט.	הויפטשטאדט פר' העקטאל	פער 100 קילאגראם
ווייצען נייע באנאטער	—	—
" " "	75	13.80—13.95
" " "	76	14.05—13.15
" " "	77	14.25—14.35
" " "	78	14.40—14.50
" " "	79	—
" " "	80	—
טהייס	74	—
" " "	75	13.90—14.—
" " "	76	14.15—14.25
" " "	77	14.35—14.45
" " "	78	14.50—14.60
" " "	79	—
" " "	80	—
פעסטער באדען	74	—
" " "	75	13.65—13.85
" " "	76	13.90—14.—
" " "	77	14.15—14.25
" " "	78	14.30—14.35
" " "	79	—
" " "	80	—
ווייסענבורגער	74	—
" " "	75	—
" " "	76	13.90—14.—
" " "	77	14.15—14.25
" " "	78	14.35—14.45
" " "	79	14.50—14.60

פרוכט	הויפטשטאדט פר' העקטאל	פער 100 קילאגראם
קארן	72	10.60—10.40
נערסטע מאלץ	62	10.75—8.85
נערסטע פיסטע	62	7.75—7.50
האפער	41	7.75—7.50
קוקורוץ באנאטער	—	8.05—8
אנדערער	73	8 —— 7.95
רוגען	—	7.40—7.85
ווייצען פער אקטאבער	—	—.—
" "	—	—
" יוארמאר		14.35
מוקוזוען		8.75
גערסטע		—
האפער		7.50
"		—.—
" רעפס		—.—

באללען-מעהל		קי' אל
נומער 0		24.50
" 1		23.70
" 2		23 —
" 3		22 —
" 4		21.20
" 5		20 —
" 6		18.50
" 7		18.20
" 8		17.60
" 8½		16.60
דער באללען צו 100 קילאגראם מיט זאק		

שפיריטוס: אלטע מעשהארע פרעמדע		38.50
" נייע "		33.50

קורז-טאבעללע פאם 14 פעבער.

נעלד-קורז	קי' אל
וולנער-אשיג	100 —
דוקאטען	5.52
עסקרעטס-אנגאריש 8 גולדען גולד.	
שטיק (20 פראנקס)	9.34
נאפאלעאנאר	9.34
דייטשע ריינסבאנקנאטען	57.60
20 מארקשטיק	11.53
פאפיר-רובל	1.26

לאזע	קי' אל
1854-ער פרעמדענלאז שטאאטס-לאז	124 —
1860-ער נאטנלאז	129.75
רעטאז פרעמדע	133.75
1864-ער לאז צו 100 גולדען	176 —
רעטאז " 50 "	173 —
נאטא דונאוולאז	29 —
שרעקען-לאז	17.50
קרעדיט-לאז	179 —
לאז-לאז צו 40 גולדען	45 —
דאנו-דאמפשיף-פאהרט-לאז	107 —
אלפענלאז לאז	25.75
רומעליעטש לאז צו 10 גולדען	18 —
פראקוטער לאז " 20 "	20.60
אגנער לאז " 40 "	44.75
פאלפי לאז " 40 "	43 —
יוראלפס-לאז " 10 "	18.25
מאלם-לאז " 40 "	52.50
יאלטאווער לאז " 20 "	23.25
סט.-גענאיס לאז " 40 "	47.50

לאזע	קי' אל
פאאנטאלער לאז צו 20 גולדען	27.50
הונגעריש לאז " 100 "	119.50
רעטאז " 50 "	62.50
וואלדשטיין-לאז " 20 "	33.75
וויינגרעטצלאז " 20 "	37 —
אונגארישע פרעמדענלאז צו 100 גולד.	117 —
רעטאז צו 50 גולדען	117 —
וויינער לאז	123 —

יערטה-פאפיר	
אונגארישע גאלד-רענטע	101.85
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	89.50
טעמעשער-באנאטער	88 —
וועגבאנלישע	87.50
גאליצישע	96.80
בוקאוינער	94.75
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	118 —
וויינגעגענד-אפלאזונגס-אנלעהען	90.75
פאפאשטיש דער אונגארישען באנק-אנלעהען קרעדיט צו 5 אינגאלד פערצענט	102 —
דער אונגארישען דיאפאשטיש-באנק צו 5 פערצענט	92 —
דער אונגארישען אללגעמיינען באנק-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אינגאלד פערצענט	95 —
רעטאז צו 6 פערצענט	102
דער פעסטער באנאטערגראנד-באנק	101.75
דער אטטנבאנק	78.75
דער נאר-אמסטערדאם	142.55

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

יעלבער דער געגענשטאנד איהרעס עהרגייצעס
געוועזען. איך קאנן ניכטס פיר זיא טהון. וועגן זיא
זיך אין דען איגען דעס פאלקעס רעכטפערטיגען
וואללען, זאָ ווירד פראנקרייך דער רעכטפערטיגונג
איינער זאָלכען פיגהייט דאס אָהר פערשליעסען.
האט מאן דען פערראטה בעגאנגען, זאָ מיט מאן
דיא שמאך דאפיר אויף זיך נעהמען. איבעריגעס
זעהע איך ניכטס, וואס איין פערברעכען צו ענט-
שולדיגען פערמאכטע, דאס איך פעראבשייע. אונד
דאס זיא פאָר קיינען אנדערען ריכטער-שטוהל,
אלס דען דער אפפענטליכען מיינונג שטעללט. וועגן
זיא אויך מיך אלס איהרען גלייבענסגענאָססען גע-
צעהלט האבען, זאָ לאססען זיא דיעזען איררטהום
שווינדען: זיא נעהארען פאָרטאן קיינעם גלייבען
מעהר אן . . . קיינע רעליגיאָן וויל פאן איהנען
עטוואס וויססען אונד זיא פערמאָגען קיינע אנצוררי-
פען. דענן מאָזעס האט דען, דער איין זאָלכעס פער-
ברעכען וויא זיא בעגעהט, דעם אבשייא געוויהט."—
ברעמיעה וואר איין פערטהיידיגער אונד רעטטער
דער יידען, אבער נור אויף איינע ערלע ווייזע. איינע
אינעדלע ראכע וואר איהם פערהאסט — אונד דעס-
האלב וואָללטע ער פאָם געטייפטען יידען דייטין,
דער דורך שענדליכען פערראטה אינעדלע ראכע
אן איינער הערצאָגין איבטע, ניכטס וויססען. — איבער
דען אין דיעזער נאטיין ערייגנטען "דאך" האבען
וויר נאך צו בעמערקען, דאס צור צייט דער שרעק-
ליכען יידען-פערפאָלגונג אין דמשק, אלס מאן דיא
יידען בעשולדיגטע, דאס זיא כריסטען-בלוט אויף
פסח ברייכען, פיעלע געטייפטע יידען, דיא האָהע
שטעללען אלס גייסטליכע איננע האטטען, צור
פערטהיידיגונג דער יידען געגען דיעזעס בלביל גע-
ארבייטעט האבען. דער האָף-פרעדיגער פ ' ' ט ה
אין וויען, וועלכער איין געטייפטער ייד וואר, האט
נאר אין דער קירכע מיט דעם "צלם" אין דער האנד
פאָר אללען פערזאממעלטען קאטהאָליקען געשווא-
רען, דאס דיא יידען קיינע כריסטען אבשלאכטען —
ניר דיעזער בישאָף דראך שפראך דאמאלס קיין
איינציגעס וואָרט צור פערטהיידיגונג זיינער פריהע-
רען גלייבענס-גענאָססען;
" (א י י ן א י נ ט ע ר ע ס ס א נ ט ע ר
ע ה ע-ש י י ד י נ ג ס-פ ר א צ ע ס.) איין יונגער
מאנן איים בודא-פעסט, יידישער רעליגיאָן, רייזטע
בערייטס פאָר יאהרען נאך אמעריקא איים. וואָ ער
דאס אמעריקאנישע בירגער-רעכט ערלאנגטע. —
אין נעוו-יארק וואָהרטע דערזעלבע מיט איינעם
כריסטליכען מעדכען בעקאנט, דיא עבענפאללס
איים אונגארן געבירטיג וואר אונד פאָר פיעלען יאה-
רען אין בעגלייטונג איהרער עלטערן אין אמעריקא
זיך ניעדערליעס. איים דיעזער בעקאנטשאפט וואור-
דע איין ליעבעס-פערהעלטניס אונד איים דעם ליע-
בעס-פערהעלטניס איינע הייראטה. דא דער יונגע
מאנן יודע, דאס מעדכען יעדאָך כריסטין וואר, זאָ
איזט עס זעלבסטפערשטענדליך, דאס נור איינע
זאָגענאננטע "ציוויל-עהע" אבגעשלאָססען ווערדען
קאָננטע, דיא דענן אויך פאָם בירגערמייסטער אונ-
טער בעאָבאכטונג דער אמעריקאנישען געזעטצע
גאנץ ריכטיג פאָללצאָגען וואורדע. דאס יונגע עהע-
פאאר קעהרטע יעדאָך וועניגע מאָנאטע נאך דער
הייראטה נאך איראָפּא צוריק אונד ליעס זיך אין
דער אונגארישען הויפטשטאדט ניעדער. דיא עהע
וואר יעדאָך קיינע גליקליכע. עס ענטשטאנדען נעמ-
ליך אינטער דעם עהע-פאארע זאָלכע שטרייטיגקיי-
טען, דאס זיך דיא ביידען טהיילע אן דאס געריכט
ווענדען "אויפלאָזונג דער עהע" ווענדעטען. דאס געריכט
מאכטע יעדאָך גראָסע שוויעריגקייטען. עס זאגטע
נעמליך: "אין אונגארן עקסיסטירט קיין געזעטץ איי-
בער ציוויל-עהע. איינע זאָלכע עהע האט היער
קיינע גילט-קראפט. וויא זאָללטע אלזאָ דאס גע-
ריכט דיא אויפלאָזונג איינער עהע איוסשפרעכען,
דיא נאך דען אונגארישען געזעטצען גאר ניכט עק-
סיסטירט!" דאס עהע-פאאר ווענדעטע זיך היערויף
נאך וויען. דאס וויענער געריכט זאגטע וויעדער:
היער עקסיסטירט וואָהל דיא "ציוויל-עהע", וועלכע
יעדאָך בלאָס אינטער זאָגענאננטען "קאָנפעססיאָנס-
לאָזען" אבגעשלאָססען ווערדען דארף, ניכט אבער
צווישען איינעם יידען אונד איינער כריסטין!"— נון
בראכטע דער איינגעצייכנעטע אדוואָקאט דר'
שטיללער דיא אנגעלעגענהייט פאָר דען פעסטער
קאָניגליכען געריכטס-האָף. הערר שטיללער זאגטע
אין זיינער איינגאבע פאָלגענדעס: "דיעזע עהע איזט
איינמאל אין אמעריקא נאך דען דאָרטיגען געזעט-
צען רעכטסגילטיג געשלאָססען וואָרדען. יעטצט
בעפינדעט זיך דאס עהע-פאאר היער אונד זינד
ביידע טהיילע וויעדער אונגארישע בירגער. וועגן עס
זיך היינטע אום דיא "איפרעכט-ערהאלטונג" דיעזער
עהע האנדעלן ווירדע, דא קאָננטע דאס געריכט אין
אונגארן וואָהל זאגען, דאס לייט אונגארישער גע-
זעטצע איינע ציוויל-עהע גאר ניכט עקסיסטירע. דא
עס זיך יעדאָך בלאָס אום דיא "אויפלאָזונג" דיעזער
עהע האנדעלט. זאָ איזט עס יא אום זאָ לייכטער
דיעזע "אויפלאָזונג" איוסציושפרעכען בעציגליך איי-
נער עהע, דיא נאך אינזערען געזעטצען ניע גילטיג
וואר:" דאס געריכט ליעס אלס זאכפערשטענדיגען
אין עהע-אנגעלעגענהייטען העררן דר' ק אָ ה ן בע-
פראגען, דער דיא ערקלערונג אבגאב, דאס צווישען
איינעם יידען אונד איינער כריסטין איינע גילטיגע
עהע אונדענקבאר איזט! דער אדוואָקאט שטיללער
טראט טראָטצדעם פיר דיא אויפלאָזונג דיעזער עהע
אייך נאך ווייטער איין מיט פאָלגענדען גרינדען:
"דיא "שליעסונג" איינער עהע צווישען יידען אונד
כריסטען איזט וואָהל אין אונגארן ניכט געשטאט-
טעט. טראָטצדעם מיט דאס געזעטץ איין "עהע-
בינדנים" צווישען יידען אונד כריסטען רעשפעקטי-
רען, וועגן דיעזעס אויף גרונד איינער עהע בערוהט,
דיא אין פרעמדעם לאנדע, דען דאָרט הערשענדען
געזעטצען ענטשפרעכענד, רעכטסגילטיג געשלאָס-
סען וואורדע. נאָך מעהר! נעהמען וויר אן, דאס איין
טהייל איינעם יידישען עהע-פאארעס צום קאטהאָ-
לישען גלייבען איבערטרעטען איזט, אָהנע זיך
עהעליך צו טרעננען. זינד דיא נאך דער פאָלל-
צאָגענען טייפע דעם איינען טהיילעס איים דיעזער
עהע הערפאָרגעגאנגענען קינדער עהעליך אָדער
אונעהעליך? געוויס עהעליך! אָבגלייך דיא יידישע
עהע-שליעסונג פיר דיא קאטהאָלישע רעליגיאָן קיינע
גילטקראפט האט. זאָ מיט זיא דיעזעלבע אייך אין
בעצוג אויף דען געטייפטען טהייל דעם עהע-פאא-
רעס אנערקעננען, וויל זיא זיינערצייט רעכטסגיל-
טיג נאך יידישען געזעטצען אבגעשלאָססען וואורדע!
גאנץ זאָ מיט אונגארן איינע עהע צווישען יידען אונד
כריסטען אנערקעננען, אָבגלייך פיר אונגארן איינע
ציוויל-עהע ניכט פאָרהאנדען, נאכדעם דיעזע צוויל-
עהע אין אמעריקא, דען דאָרטיגען געזעטצען גע-
מעס, רעכטקרעפטיג פאָללצאָגען וואורדע!" דער
בודא-פעסטער קאָניגליכע געריכטסהאָף שלאָס זיך
דיעזער אנזיכט דעם אדוואָקאטען אן, שפראך דיא
אויפלאָזונג דער עהע איים אונד געשטאטטעטע ביי-
דען טהיילען דאס איינגעהען איינער צווייטען עהע.
דיא אקטען זינד נון דעם אָבערסטען געריכטס-האָפע
אינטערברייטעט וואָרדען. — מאן איזט זעהר גע-
שפאננט, אָב דער אָבערסטע געריכטסהאָף דעם אור-
טהיילע דעם קאָניגליכען געריכטסהאָפעס זיך אנ-
שליעסען ווערדע! (וויא מאן איים אָבינעם ערזיעהט,
האט דער שארפזיניגע אדוואָקאט ווירקליך אללע
גרינדע פאָרגעבראכט, איים דען געריכטסהאָף צו
איינער אויפלאָזונג דיעזער עהע צו בעוועגען. באלד
זאגטע ער, דאס וועגן דיא עהע קיינע גילטיגקייט
האט, זאָ זייא דיא אויפלאָזונג איים זאָ לייכטער;
באלד וויעדער וויעז ער נאך, דאס דיעזע עהע, דא
זיא אין דער פרעמדע רעכטסגילטיג געשלאָססען
וואורדע, אויך אין אונגארן רעשפעקטירט ווערדען
מיססע. וויעסהאלב דאס געריכט, וויא ביי איינער
געוויאָהנליכען עהעשליעסונג, דיא "אויפלאָזונג" איים-
שפרעכען קאנן! איבפאללענד מאג עס איים ערס-
טען בליקע ערשיינען, דאסס דאס עהע-פאאר איים
דיא אויפלאָזונג דער עהע זיך זאָ פיעלע מיהע גע-
נאָממען. וועגן דאס געריכט דיא עהע אלס אונגיל-
טיג בעטראכטעטע, זאָ העטטען יא ביידע טהיילע,
אייך אָהנע אויפלאָזונג איהרער עהע, איינע צווייטע
עהע איינגעהען דירפען: וואהרשיינליך וואָללטען זיך
דיעזע לייטע אייך פיר דען פאלל זיכערשטעללען,

וואָרדען, זאָ בין איך הערגעאיילט, אום אייך צו וואָרנען
אונד אייך פאן דימטען שטרייבען צוריקצוהאלטען."
"איהר מיינט דיא אנגעלעגענהייט מיט דעם יודען
יאָסעלמאנן?"
"עבען דיא: וואס איזט אייך איינגעפאללען, פעט-
טער, אייך אן איינעם מאננע צו פערגרייפען, דער זיך דער
האָכסטען גונסט דעס קאיזערס ערפרייט, געגען איהן איינע
לעבערליכע אנקלאגע אויפצוברינגען? וויסט איהר דענן ניכט,
דאס איין פאָם קאיזער ערנאננטער בעפעהלסהאבער דער
יודען דיעזען זאָ פיעלע שטייערן אויפלעגען קאנן, אלס ער
נור אימטער וויללע,דאס איין זאָלכער מאנן, וועגן ער וויללע,
איין גראָסערעס איינקאָממען האבען קאנן אלס איינגער איין
פירסט אויף ערדען? אונד איינען זאָלכען וויבען בעשול-
דיגט איהר, דאס ער דיא דוקאטען אבפיילט? ווער ווירד
אייך דאס גלייבען? אונד איהר וואָללט איהן העננגען לאס-
סען? וועגן עס דער קאיזער הארט, זאָ קאָסטעט איהר אום
אייערען קאָפף."
"וועגן עס דער קאיזער הארט! דער קאיזער איזט
אבער וויט!"
"אונד מיינט איהר, דאס דיא יודען ניכט ביז אנס
ענדע דער וועלט לויפען ווירדען, אום דען קאיזער היעפאָן צו
בענאכריכטיגען. איבריגענס איזט דער קאיזער ניכט וויט; ער
טריפפט דיעזער טאגע אין פרייבורג איין, איזט פיעללייכט
שאָן דאָרט."
דער בירגערמייסטער ערבלאסטע; יעטצט לאג אללער-
דינגס דיא געפאהר נאהע גענוג.
"וואס איזט דא צו טהון?" שטאממעלטע ער.
"איהר מיסט אלזאָגלייך דען יודען פרייגעבען!"
"דאמיט ער זעלבסט צום קאיזער רייזע אונד מיך
פערקלאגע?"
"דאנן ווירד עס אייך וועניגסטענס דען קאָפף ניכט
קאָסטען." —
"אבער מיין אמט! אונד ליעבער וויל איך שטער-
בען אלס דאס איך מיין אמט פערליערע. איבריגענס האבען
מיר דיא דאָמיניקאנער פערשפראָכען, אללע פעראנטוואָרט-
ליכקייט אויף זיך צו נעהמען."
"דיא דאָמיניקאנער זיטצען זעלבסט אין דער "פאטש-
שע"; איהר שטרייט מיט רייכלין האט זיא לעכערליך גע-
מאכט ביי אללער וועלט. האבט איהר דיא בריעפע דער
דונקעלמעננער געלעזען; דיא מיסט איהר לעזען, פעטטער!"
"אָ, נעהמט מיר מיט דען בריעפען דער דונקעלמענ-
נער, דא מיר דאס מעססער אן דער קעהלע זיטצט; געבט
מיר ליעבער איינען ראטה, וואס צו טהון זייא."
"בישטעט דען יודען, דאס ער אייך ניכט ביים קאי-
זער פערקלאגע."
"דאס ווירדע וועניג ניטצען."
"וועגן איהר איהם פיעללייכט איינען גנעגע-דיענסט
אין איוסיכט שטעללען קאָננטעט?"
"וואָרין זאָללטע דיעזער בעשטעהען?"
פלאָטצליך וואורדע אן דיא טהירע געפאָכט.
"פערציהט, הערר בירגערמייסטער (ריעף דער שטאדט-
שרייבער פאן איוסען) פערציהט, וועגן איך שטאָרע! עס
איזט איין באָטע (שליח) אנגעקאָממען מיט וויכטיגען בריע-
פען."— אונד ווירקליך קאם איין קאיזערליכעס שרייבען; דער
בירגערמייסטער ערשראק אונד ציטטערטע העפטיג.
"וויר הוהיג, פעטטער! דאס קאיזערליכע שרייבען
בעציעהט זיך ניכט אויף דען יודען יאָסעלמאנן, דיעזעס
איזט בערייטס פאללע דרייא יאהרע אלט. אונד היער איזט
איין בריעף פאָם מאגיסטראט דער שטאדט רעגענסבורג,
וועלכער דיא זאכע אויפקלערט. דער באָטע, וועלכער אייך
דאס קאיזערליכע שרייבען פאָר דרייא יאהרען ברינגען זאָלל-
טע, איזט פאָן רייבערן בערויבט אונד ערשלאגען וואָרדען.
דיא רייבער זינד קירצליך געפאנגען אונד אין רעגענסבורג
הינגעריכטעט. אין איהרעם פערשטעקע האט מאן דאס פיר
אָבערנעה בעשטיממטע קאיזערליכע שרייבען געפונדען אונד
עס יעטצט אן אייך געבראכט."
דער בירגערמייסטער שפראנג אויף אונד לאז דאס
קאיזערליכע האנד-שרייבען.
"ריכטיג! (ריעף ער) עס איזט וויא איך פערמוטהע-
טע. אָ, וועדע דיעזעס שרייבען דאָך זאָפאָרט אין מיינע
הענדע געלאנגט, וויא פיעל קוממער וועדע מיר ערשפארט
געבליעבען! אלס דער קאיזער איים יאהרע 1507 אין שטראס-
בורג וואר, האבע איך איינע איינגאבע געמאכט אונד אום
דיא ערלויבניס געבעטען, דיא יודען איים אָבערנעה צו פער-
טרייבען. איך בליעב אָהנע אנטוואָרט. דיעס איזט דאס
קאיזערליכע שרייבען, וועלכעס מיך צור אויסטרייבונג דער
יודען בעפאָללמעכטיגט."
"דאס איזט אללערדינגס מערקווירדיג. נון, פעטטער,
דא האבט איהר דען גנעגע-דיענסט. ענטוועדער דער יודע
פערשפריכט צו שווייגען, אָדער איהר פערטרייבט זיינע
גלייבענסגענאָססען פאָן דער שטאדט. לעזט מיר איינמאל
דאס שריפטשטיק פאָר, דאמיט וויר גענוי וויססען, אין וויא
וויט עס אונס ניטצען קאנן."
(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

שריפֿט: „40000 גילדען". אין דיעזעם פּאַקעטע בע־פֿאנד זיך יעדאָך נור לעערעס פּאפּיער. דיעזע געל־דער וואורדען צו וואהל־צוועקען פֿערוועגדעט. וואָ־דאנן דאס פּאקעט מיט לעערען פּאפּיער־שניטצעלן געפֿיללט וואורדע."

„אים דיעזעם בעריכטע איינער קאָממיססיאָן, וועלכע אים יאהרע 1876 צור פּריפֿונג דער קאָמי־טאטס־געלדער צוזאממענטראט, געהט פֿאָלגענדעס הערפֿאָר: אים יאהרע 1873 האט הערר פּיס דען בעטראג פֿאָן 800 גילדען ערהאלטען, אים פֿאָרזיכטס־מאסרעגעלן געגען דיא כאָלערא צו ערגרייפֿען. פֿאָן וועלכעם געלדע דערזעלבע יעדאָך נאָך איממער קיי־נע רעכנונג אבגעלעגט האט." — (שלים פֿאלגט.)

פֿערשיערענע נייאינקייטען.

* (נאך איין צוג אויס דעם לע־בען קרעמיעה'ס.) איין פּאריזער בלאטט שרייבט: אים יאהרע 1868 ערהאָב זיך פּלאָטצליך אים דען זאָגענאננטען דאָני־פֿירסטענטהימערן איין יאממערגעשרייא, דא דיא יידען דאָרט פֿאָן גריעכען, ביל־גארען, סערבען אונד רימענען פֿערפֿאָלגט, איינגע־פֿלינדערט אונד געטאדטעט וואורדען. דיעזער יאמ־מערריף ערשיטטערטע דאס הערץ דעם עדלען קרעמיעה, דא וואר ער יעדאָך צו שוואך, אים הילפֿע צו ביעטען. היעצו האטטע נור איינער דיא מאכט אין העגדען, נעמליך נאפּאָלעאָן III. דער דאמאלס נאָך אויף דער האָהע זיינעס גליקעס שטאנד. אללייו וויא זאָלל זיך דער „רעפּובליקאנער" קרעמיעה אן איינען „קאיזער" אום הילפֿע ווענדען? יא, וויא זאָלל־טע זיך כרעמיעה היעצו הערבייאלאססען, דער פֿאָן נאפּאָלעאָן, גלייך נאָך דער טהראָן־בעשטייגונג, איניס געפֿענגניס געוואָרפֿען וואורדע? — אבער דאס הערץ בלוטעטע דעם עדלען קרעמיעה הייגן, דאָך איבער דיא טרויריגע לאגע זיינער גלייבענס־גענאָססען אין דען דאָני־פֿירסטענטהימערן. ער שריעב דאהער אן נאפּאָלעאָן III. פֿאָלגענדע צייליען: „איך ביטטע אים איינע גנעדיגע אודיענץ, יעדאָך מיט דער בעדינגונג, דאס איך ביז צו מיינעם לעטצטען אטהעמ־צוגע רע־פּובליקאנער בלייבע אונד דאס קאיזערטהום ניכט אנערקעננע! אדאָלף קרעמיעה." — דריא שטונדען שפּעטער שטאנד פֿאָר דער וואָהנונג קרעמיעה'ס דער פּראכט־וואגען נאפּאָלעאָנ'ס, אים דען גראָססען שטאאטס־מאנן אין דען קאיזערליכען פּאלאסט אב־צוהאָלען. קרעמיעה ערשיען אונד הועלט מיט דעם דאמאלס מעכטיגען מאָנארכען איינע אונטערעדונג אין אנגעלעגענהייט דער יידען אין דען דאָני־פֿירס־טענטהימערן, וואָראן איינגע טאגע שפּעטער אויף פֿעראנלאססונג נאפּאָלעאָנס אללע אייראָפּעאישען גראָס־מעכטע איינע שריפֿט אונטערצייכנעטען, קראפֿט דערען אללען יידען־פֿערפֿאָלגונגען, וויא מיט איינעם צייבערשלאגע, פּלאָטצליך איין ענדע גע־מאכט וואורדע. קרעמיעה האט אלזאָ זיינען איננערן ווידערווילען געגען נאפּאָלעאָן בעקעמפּפֿט, אים ניר זיינען פֿערפֿאָלגטען גלייבענס־גענאָססען רעטטינג ביעטען צו קאָננען!

* (קרעמיעה געגען דען גע־טויפֿטען יודען רייטץ.) בעקאננטליך געהאָרט הייטע אויך דער גראַף פֿאָן שאנבאָר צו דענייעניגען, וועלכע איין רעכט אויף דען פֿראנצאָזישען טהראָן בעאנשפּריכען, אים אלס קאָניג פֿאָן פֿראנק־רייך געקראָנט צו ווערדען. דער גראַף פֿאָן שאנבאָר איזט דער לעטצטע פֿאָם פֿראנצאָזישען קאָניגס־געשלעכטע „בורבאָן" אונד וויל דאהער אינטער דעם נאמען „היינריך דער פֿינפֿטע" דען פֿראנצאָ־זישען טהראָן בעשטייגען. זיין פֿאטער, דער הערצאָג פֿערדינאנד פֿאָן בערדי, מאכטע עבענפֿאללס אנ־שפּריכע אויף דען פֿראנצאָזישען טהראָן, וואורדע אבער אים יאהרע 1820 פֿאָן איינעם זאטטלער, וועל־כער איין פֿיינד דער בורבאָנען וואר, ערמאָרדעט. — אבער דיא צוריקגעבליעבענע וויטווע דעס ערמאָר־דעטען, נעמליך דיא הערצאָגין קאראָלינע פֿאָן בעררי, בעאנשפּריכטע ווייטער דען פֿראנצאָזישען טהראָן פֿיר איהרען זאָהן, דען גראַפֿען פֿאָן שאנ־באָר. אונד קאם אויך אים יאהרע 1832 מיט איהרעם זאָהנע אין דער נעהע פֿאָן פּאריז אן אונד שטיפֿטעטע דא איינע רעוואָלוציאָן געגען דען דאמאליגען פֿראנ־צאָזישען קאָניג לודוויג פֿיליפּפּ. זיא וואָללטע דיע־זען שטירצען אונד איהרען זאָהן אויף דען טהראָן ברינגען. איין געטויפֿטער יודע, נאמענס דייטץ, וועל־כער מיט דיעזער הערצאָגין פֿאָן בעררי אין איינעם אינטימען פֿערהעלטניססע שטאנד, האטטע זיא דעם קאָניג לודוויג פֿיליפּפּ פֿערראטהען אונד דיא הער־צאָגין וואורדע פֿערהאַפֿטעט — אונד דא ביא דער פֿערהאַפֿטונג קאם מאן צור איבערצייגונג, דאס דיא זייט 12 יאהרען פֿערוויטוועטע הערצאָגין שוואנגער איזט. — דורך דיעזע איהרע שאנדע פֿערלאָר זיא איהרע בעדייטונג. דיא בורבאָנען וואורדען פֿער־לאכט אונד בעשימפּפֿט. דיא הערצאָגין, וועלכע דאנן דעם קאָניג לודוויג פֿיליפּפּ שאָן אונגעפֿעהרליך וואר, וויל זיא אללע פּאָליטישע בעדייטונג פֿערלאָר, וואור־דע אין פֿרייהייט געזעטצט אונד שטארב אים יאה־רע 1870 אויף איהרעם שלאָססע אין שטייערמארק. — דער געטויפֿטע יודע דייטץ, וועלכער דיעזע הער־צאָגין פֿאָן בעררי פֿערראטהען האט, וואר דער זאָהן דעס בעריהמטען ראבבינערס ר' מנחם דייטץ, דען נאָך נאפּאָלעאָן דער ערסטע צום „סנהדרין" אין פּאריז בעריפֿען האט. דער ראבבינער ר' מנחם דייטץ, וועלכער אויך גראָס־ראבבינער פֿאָן פּאריז וואר, האטטע פֿיעל אינגליק מיט זיינען קינדערן גע־האבט. איין געווייססער „ד ר א ך" הייראטעטע דיא טאָכטער דיעזעס ראבבינערס. דיעזער דראך טויפֿ־טע זיך זאָדאנן אונד צוואנג אויך זיינע קינדער צור טויפֿע. זיינע פֿרויא אבער, נעמליך דיא טאָכטער דעס ראבבינערס ר' מנחם דייטץ, פֿערליעס איהרען געטויפֿטען מאנן אונד ענטפֿלאָה נאָך לאָנדאָן. איהר מאנן אבער גינג איהר נאָך אונד זוכטע זיינע פֿרויא דורך אללערלייא ליגען ווידער מיט זיך צו פֿער־זאָהנען. באלד אבער ליעס ער זיא ווידער אים האָכשוואנגערן צושטאנדע צוריק אונד נאהם איה־רען שמיק אונד איהרע האבזעליגקייטען מיט זיך. דיא הערצאָגין פֿאָן בעררי וואר עס איינענטליך, וועלכע דען ד ר א ך צור טויפֿע איבערערעטע אונד וועלכע איהן צום ווידער־פֿערלאססען זיינעס יידישען ווייבעס פֿערלייטעטע. דיא הערצאָגין האטטע דאס שענדליכע טרייבען דיעזעס געטויפֿטען אונ־טערשטיטצט אונד געפֿאָרדערט. אויף איהרע עמפּ־פֿעהלונג פֿיר דען דראך ביים פּאפּסטע, וואורדע דאנן דיעזער צום ב שאָף ערנאננט. דער זאָהן דעס ראבבינערס דייטץ וואָללטע נין דורכאוס ראבע אן דעם פֿערפֿיהרער זיינער שוועסטער נעהמען אונד וואר פֿאָן דעם ראכע־געפֿיהל זאָ ערפֿיללט אונד פֿערווירט, דאס ער זיך עבענפֿאללס טויפֿטע, אים זיך עבען אלס קאטהאָליק עהער רעכען צו קאָננען. דא ער נין אן דעם פֿערפֿיהרער זיינער שוועסטער קיינע ראכע איבען קאָננטע, ווענדעטע ער זיך אן דיא פֿערמיטטלערין יענער פֿערפֿיהרונג, נעמליך אן דיא הערצאָגין פֿאָן בעררי, אים זיך אן דיעזער צו רעכען. ער שמייכעלטע זיך ביא איהר איין אונד טראט מיט איהר אין איין אינטימעס פֿערהעלטניס — אים זיא דאנן פֿערראטהען צו קאָננען. איהרען פֿאלל אונד דען פֿאלל דעס גאנצען בורבאָנענ־געשלעכטעס, וועלכעס איממער מיט דער גייסטליכ־קייט געהאלטען אונד דען יידען פֿיינדליך וואר, פֿער־אורזאכטע אונד בעווירקטע אלזאָ קיין אנדערער אלס עבען דער געטויפֿטע יודע דייטץ. אינדעססען וואורדע דיעזער דייטץ אלס געטויפֿטער יודע אונד אלס פֿערראטהער דער הערצאָגין פֿאָן פֿיעלען פֿער־אכטעט. עס קאם צו אנגריפֿפֿען געגען דייטץ אונד דיעזער ווענדעטע זיך אן קרעמיעה, דאמיט איהן דיעזער בעריהמטע יידישע אדוואָקאט פֿערטהיידיגע. דאראויף ריכטעטע קרעמיעה אן דיעזען דייטץ פֿאָל־גענדעס שרייבען: „צווישען איהנען אונד מיר מיט יעדע בעציעהונג אויפֿגעהאָרט. יידען זיא אלס פֿער־ברעכער פֿאָר דעם געריכטע שטעהען אונד זיא ווירדען מיך אלס איהרען פֿערטהיידיגער אנריפֿען, זאָ ווירדע איך איהנען מיינע דיענסטע ניכט פֿער־ווייגערן; דיעזעס רעכט האבען אללע אנגעקלאגטען. אבער זיא בעפֿינדען זיך אין פֿרייהייט, אין דעם פֿאָל־לען גלאנצע איהרעס זיעגעס געגען דיא הערצאָגין.

פֿאָלליעטאָן.

ר ע ט ט ו נ ג ד ע ר י ו ד ע ן.

(24-שטע פֿאָרטזעטצונג.)

„איהר שרעקט מיך ניכט, פּפּעפּפּערקאָרן. (זאגטע ר' יאָסעלמאנן) אויך איהר ווערדעט דעראיינסט ערוואכען, אבער נור צו שרעקליכען, עוויגען העללענשטראפֿען. דעס־האלב קעהרט אום פֿאָן אייערן באָזען וועגען, דא עס נאָך צייט איזט." —

„נארר, דער איהר זייד! איך בין פֿרייא אונד לעבע גליקליך — איהר אבער זייד איינגעקערקערט אונד פֿאָם טאָדע בעדראָהט, אונד איהר וואָללט מיך צור אומקעהר פֿעראנלאססען?"

„איך ווערדע מיט עהרען דען קערקער פֿערלאססען, אונד דאנן . . . ."

„ווערדעט איהר אן מיר ראכע נעהמען?"

„ניכט דאָך, דאס ווערדע איך ניכט טהון: ניכט איך, גאָטט ווירד אייך בעשטראפֿען פֿיר אלל דאס באָזע, דאס איהר געטהאן האבט אונד פֿיר אללעס, וואס איהר פֿיעל־לייכט נאָך פֿאללברינגען ווערדעט. איך, פֿיר מיינע פּערזאָן, בין אייך פֿיעלמעהר צו דאנק פֿערפּפֿליכטעט, דען אהנע אייערן אנשלאג געגען אונזערע היילינגען ביכער ווערע איך פֿיעללייכט ניעמאלס צום קאיזער געלאנגט אונד העטטע ניכט גונסט געפֿונדען אין זיינען אויגען."

„וואס האט זיא אייך גענוטצט, דיעזע גונסט? זיא קאנן אייך פֿאָן איינעם שימפּפֿליכען טאָדע ניכט רעטטען!"

„פֿיילייך, ניכט דיא גונסט דעס קאיזערס, אבער דיא גנאדע דעס אללמעכטיגען קאנן מיך רעטטען, ווירד מיך רעטטען. האט דאָך דער אללגיטיגע מיך צום ווערקצייג גע־וועהלט, יענע דרייא אונגליקליכען, פֿעלשליך אנגעקלאגטען יודען צו רעטטען. ער ווירד אויך מיינע אונשולד, העלל וויא דיא זאָננע, ערשיינען לאססען. — דיא בעפֿרייאונג דיעזער אונגליקליכען איזט דאס פֿיערטע גראָסע וואונדער, דאס גאָטט אונס געטהאן. עס איזט מיינעס וויססענס דאס ערסטע מאל, דאס איינע דערארטיגע פֿאלשע אנקלאגע צו שאנדען געוואָרדען איזט. וויא פֿיעל אונשולדיגעס יידישעס בלוט איזט אָב זאָלכער פֿאלשען אנקלאגען פֿערגאָססען וואָרדען! אין רעגענסבורג, אין וויען, אין בערלין! דיעס־מאל אבער איזט דיא פֿערלאָגענהייט דעראַרטיגער אנקלא־גען העלל אנס ליכט געטרעטען, אונד דיא פֿאלקער ערקענ־נען, וויא יעהר אונרעכט מאן געגען דיא יודען האט. איך האבע עס אייך שאָן געזאגט: איינע נייע צייט בריכט אן; איך האָרע שאָן איהרע פֿליגעל ראוישען; אונד וויא קאָלומ־בוס פֿאָר קוים צוואנציג יאהרען אמעריקא ענטדעקט האט, פֿעראנלאסט פֿאָן אהנונגען, פֿערמוטהונגען אונד שוואכען אנדייטונגען, זאָ אהנע איך, זאָ פֿיהלע איך דאס הערא־נאהען איינער נייען צייט, אין וועלכער רעכט אונד גערעכ־טיגקייט קאָממען ווערדען, אין וועלכער מאן אונס יודען ניכט מעהר וועגען אונזערעס ריינען אונד היילינגען גלויבענס פֿערפֿאָלגען ווירד."

„איהר זייד איין פֿאלשער פּראָפֿעט!"

„איך בין קיין פּראָפֿעט, ווענדער איין פֿאלשער, נאָך איין וואהרער; אבער דיא איינזאמקייט דעס קערקערס, אין וועלכעם מאן פֿיר גאָטט אונד זיינע היילינע וואהרהייט לײדעט, איזט דאצו אנגעטהאן, דיא זעעלע צו איהם צו ערהעבען אונד מאנכעס צו אהנען אונד צו עמפּפֿינדען, וואס זאָנסט דעם דורך שוועגער דיננע אונד בעשעפֿטיגונגען בעפֿאנגענען בליקע פֿערשלאָססען בלייבט. אונד זאָ זאגע איך אייך, פּפּעפּפּערקאָרן, איך ווערדע אין עהרען אויס דיעזעם גע־פֿענגניססע הערפֿאָרגעהען. איהר אבער ווערדעט דעראיינסט נאָך ביטטער בערייען, דאס איהר מיינעם ראטהע, אומצוקעה־רען, ניכט פֿאָלגע געלייסטעט האבט."

„פֿאהרט צור העללע! (ריעף פּפּעפּפּערקאָרן) יעטצט לויפֿע איך צום בירגערמייסטער אונד ווערדע עס בעטרייבען, דאס איהר נאָך היעזע וואָכע געהענגט ווערדעט."

„ראטהעט נור ראטה אונד ער ווירד צערשטאַרט ווער־דען; רעדעט נור וואָרט, אונד עס ווירד ניכט איינטרעפֿפֿען; דענן מיט אונס איזט גאָטט!"

פּפּעפּפּערקאָרן האָרטע איהן ניכט מעהר; ער וואר הינויסגעאיילט.

זעכצעהנטעס קאפּיטעל.

אלס פּפּעפּפּערקאָרן איינלאס ביים בירגערמייסטער בעגעהרטע, וואורדע ער ניכט פֿאָרגעלאססען. דער בירגער־מייסטער האטטע בעזוך; זיין פֿעטטער, דער אדוואָקאט „סעבאסטיאן בראנד" אויס שטראסבורג, דער איין בעריהמ־טער געלעהרטער וואר, וואר אנגעקאָממען אונד האטטע איינע געהיימע אונטערעדונג מיט דעם בירגערמייסטער פֿערלאנגט. אלס דיא ביידען אללײן וואַרען, זאגטע העדר סעבאסטיאן: „פֿעטטער, איך בין דירעקט פֿאָן שטראסבורג הערגעקאָממען, אום אייך צו וואַרנען. וואס מאכט איהר פֿיר שטרייכע, פֿעטטער? וויסט איהר, דאס איהר אייך אום אייערן קאָפּף ברינגט? אונד דא עס מיר עבען ניכט אנגענעהם איזט, ווענן דיא קינדער מיט פֿינגערן אויף מיך צייגען אונד רופֿען: זעהט, דער פֿעטטער דיעזעס מאננעס איזט געקאָפּפֿט